

Viron *vere*-loppuisten paikannimien ratkaisu — suomen kielessä

PAUL ALVRE

Viron paikannimien *vere*-tyyppi (esim. Soomevere, Pandivere) on ainutlaatuinen sikäli, että siltä puuttuvat suoranaiset vastineet sukukielistä. Vilkaisu karttaan osoittaa, että tämän nimityypin pääasiallinen levintäalue on pohjoisviron murteen itä- ja keskiosa (Kodaveren, Torman, Palamusen ja Pilistveren ympäristö). *vere*-loppuisia toponyymejä on jonkin verran Länsi-Viron ja saarten sekä erityisen vähän Etelä-Viron murrealueella. Aivan tuntemattomia ovat tällaiset paikannimet entisellä Setumaalla, Valgamaalla ja Etelä-Võrumaalla. Sen sijaan monet Kodaveren murrealueen *vere*-loppuiset paikannimet toistuvat Länsi-Virossa, mikä perustuu saman yleisnimen tai saman henkilönnimen käyttöön *vere*-lopun edellä. Eri levikkitiheyden määräävät kielenulkoiset seikat.

vere-lopun alkuperää on yritetty selvittää jo satojen vuosien aikana. Virossa ei ole toista nimityyppiä, joka olisi kiinnostanut niin monia tutkijoita, myös suomalaisia. Alun alkaen on kuitenkin oltu yhtä mieltä siitä, että *-vere* on muotoutunut itsenäisestä sanasta. Kun *vere*-elementin käsittelyn historialta on ilmestynyt yksityiskohtaisia yleiskatsauksia (Weske 1877: 37–, Alvre 1963: 219–), niin lueteltakoon tässä vain lyhyesti oletetut lähtömuodot: *pere* (A. W. Hupel 1774, J. Jung 1877), goot. *fera*, mys. *fiara* 'Gegend, Seite' (H. Neus 1849), suom. *verha*, *verho* 'Schirm, Schutzort, Wohnung' (E. Ahrens 1853), keskiajan lat. *fara* 'Landgut' (A. F. Pott 1859), suom. *vaara*, *vuori* (E. Pabst 1867), *veri* 'Blut; Sippe, Anverwandtschaft' (Schultz-Bertram 1868).

Suomalaisista tutkijoista J. Mikkola (1901: 100) asettui sille kannalle, että *Rakveren* voi yhdistää vuorta merkitsevään sanaan *voor* : *voore*. Hän nojautui Jusleniuksen sanakirjan (1745) suomenkieliseen vastineeseen *Rahcawuori* = *Rahkavuori* (lat. *wesenberga*, saks. *wesenberg*). Viimeksi mainittujen ja *Rakveren* väliseen semanttiseen yhteyteen oli aiemmin kiinnittänyt huomiota jo H. Neus (v. 1837).

Viron *vere*-loppuisten paikannimien ratkaisu – suomen kielessä

Lisättäköön vielä, että *vere*-loppu on koetettu yhdistää myös suom. sanaan *vero* 'als Ersatz, für, anstatt', joka vuorostaan liitettiin marin sanaan *wer* 'stelle, platz'; *vero*-sanasta (ks. Uotila 1989: 360–369). Tämän selityksen on Kettusen mukaan (1913: 170) esittänyt E. N. Setälä, jonka mielestä kehitys *-vere* < **-vēre* ei ole semasiologisesti perusteltu. Setälän etymologia ei tunnu kielihistoriallisesti uskottavalta: *veron* yhdistämisessä *vereen* on vaikeutena loppuvokaalin *o* laatu, johon myös jo tekijä itse kiinnitti huomiota.

Paljon tukevammalle pohjalle pääsivät selityksissään Mihkel Veske ja Lauri Kettunen. Veske hylkäsi kaikki aiemmin esitetyt etymologiat äännehistoriallisesti mahdottomina. Kesäisellä kielentutkimusmatkallaan halki Viron v. 1875 hän keräsi innokkaasti *vere*-loppuisten paikannimien lisäaineistoa, ja tutkimustulokset ilmestyivät v. 1877 (Weske 1877: 47–). Rungas esimerkkiaineisto (57 paikannimeä) on järjestetty määritesanojen mukaan seuraavasti: 1) yleisappellatiivit (34), 2) henkilönnimet (9), 3) eläinten ja lintujen nimitykset tai vastaavat henkilönnimet (5), 4) *st*-loppuiset määritesanat (5), 5) muut tapaukset (4). Esimerkkien joukossa on myös pari *ääre*- ja *veere*-loppuista paikannimeä (*Viida-puu-ääre*, *Viida-puu-veere-talu* Helmessä, *Eräst-veere-mõis* Võrumaalla, *Pahu-veere soo* Holstressa). *-vere*-lopun yhdistämisessä appellatiiviin *veer* Veske tukeutuukin näihin etelävirolaisiin pitkävokaalisiin muotoihin.

Mainittua Vesken tutkimusta tuntematta on Lauri Kettunen (1912: 48) tullut myöhemmin samaan tulokseen. Häneltä on ilmestynyt myös *vere*-sanojen erikoistutkimus (1913: 166–), jossa hän tuo pitkistä *e*:stä lisätodisteita Ruotsin vuoden 1627 revisiokirjasta (*Kodafehr*, *Puddiwehr*, *Pupastwehre* ym.). Vesken esittämät pitkävokaaliset tapaukset Kettunen on samassa yhteydessä leimannut kansanetymologisiksi niillä Etelä-Viron murrealueilla, josta *vere*-paikannimet puuttuvat (*Kodaviir*, iness. *Kodaveereh*, illat. *Kodaviirde*).

Vesken ja Kettusen esittämä lähtömuoto *veer* : *veere* 'ääri, reuna' on äänneellisesti uskottava. Valdek Pall (1965: 296) on kiinnittänyt huomiota siihen, että historiallisissa dokumenteissa tavattavat merkinnät eivät sulje pois pitkän vokaalin säilymistä *-vere*-loppussa vielä 1300–1400-luvuilla.

1960-luvulla liittyi *vere*-sanoista käytyyn polemiikkiin näiden rivien kirjoittaja ja osoitti, että *p* : *β* -vaihtelun vuoksi voi osa *vere*-sanoista palautua myös *pere*-loppuisiin paikannimiin, esim. *Annikvere* < **Andikkaβere* < **-pereh*. (Alvre 1963: 224, 1965: 354–.)

Paul Ariste (1963: 474) esitti mahdollisuuden, että *-vere* on kyllä lähtenyt **vēri* : **vēren* -asusta, mutta sen merkitys olisi ollut suorastaan 'lehtipuu, sekametsä' (myöhempi merkitys 'kaski, kaskimaa'). Tällaisen homonymisen asun olettamisen sallivat lätin *vēris*, *vēre*, *vēra*, jotka merkitsevät suurta met-

PAUL ALVRE

sää, erityisesti lehtimetsää tai [?] matalapintaista lehti- ja sekametsää. Samaten näillä sanoilla on Aristen mukaan merkityksiä, jotka ovat peräisin toisesta viron sanasta *veer* 'ääri, äyräs'. Ariste yhdistää vielä metsää merkinneen sanan **vēri* (genet. **vēren*) mordvan samanmerkityksiseen *vir*-sanaan.

Samat tutkijat ovat käsitelleet *vere*-loppuisia paikannimiä vielä muissakin tutkimuksissaan (Kettunen 1955: 272–, Pall 1977: 76–), mutta niissä ei ole suorastaan uusia selityksiä.

P. Johansenin (1933: 610–) ja A. Vassarin (1966: 344–) töissä on koetettu selvittää *vere*-loppuisten kylien syntyäikää, kokoa ja levikkiä. A. Vassarin mukaan *vere*-nimet olivat luonteenomaisia etupäässä Pohjois-Viron keskisille heimoille, joilta se levisi myös naapurialueille etelään ja pohjoiseen. Tästä onkin lähtöisin se toistaiseksi kylläkin vielä todistamaton ajatus, että *-vere*-nimenosan kanta-appellatiivi saattoi olla käytössä myös läheisessä suomen kielessä, jonka kanssa viron pohjoismurteilla on yleensäkin paljon yhteistä.

Uuden nousun paikannimien *vere*-komponentin selittämisessä havaitsemme vuodesta 1980 alkaen, jolloin selityksen etsijät eivät ole filologeja vaan toisten tieteenalojen edustajia (ks. tarkemmin Alvre 1986: 387). A. Lauringson (Horisont 1980, Edasi 1984) arvelee, että *-vere* on lähtöisin rautamalmin nimityksestä. Myös venäjän *ruda* on merkinnyt samalla niin malmia kuin myös verta. Samaten on maailmassa laajalti tunnettu rautamalmin hematiitti saanut nimensä kreikankielisestä sanasta 'veri'. Rautaoksidipitoinen vesi muistuttaa todella väriltään verta, mutta olemukseltaan jää sellainen selitys kuitenkin kansanetymologian tasolle. Eihän ole mitään tietoja siitä, että rautamalmia olisi nimitetty vereksi. Tieteellistä painavuutta ei ole myöskään Kalevipoeg-epoksesta poimituilla esimerkeillä verisistä taisteluista ja verivirroista. J. Kuum (Edasi 1984) on lämmittänyt uudelleen vanhan selityksen *verestä* sukulaisuussuhdetta merkitsevänä sanana (vrt. edellä); se olisi merkinnyt sukulaisia, suurperhettä. L. Parašin (Edasi 1985) on kiinnittänyt huomiota venäläisissä historiantutkimuksissa esiintyvään sanaan *verv* 'yhteisö' ja kysynyt, eikö sanavartaloiden ja merkitysten samankaltaisuus viittaa siihen, että on kysymys *veren* lainaamisesta suomalais-ugrilaisista kielistä.

Kaikki tähän mennessä esitetyt selitykset jäävät auttamattomasti hypoteesin tasolle, koska ei ole voitu osoittaa, mitä *-vere* on alkuaan merkinnyt paikannimissä. Tarpeeksi perusteltuina ei voi pitää myöskään puhtaasti lingvistisiä argumentteja.

Kielenulkoiset seikat osoittavat, että *vere*-toponyymit ovat ensisijaisesti levinneet kaikkein viljavimmille alueille ja että tämän nimityypin synty liittyy suoraan kaskiviljelyyn. Voimme siten edellyttää, että *-vere* on alkuaan tarkoittanut luonnonkohdetta, mutta tällöin sellaista, joka on ollut yhteydessä ihmisen toimintaan. Muussa tapauksessa ei *vere*-nimien runsaslukisuus –

Viron *vere*-loppuisten paikannimien ratkaisu — suomen kielessä

niitä on tätä nykyä yli 200 — olisi ajateltavissa. Kun tiedetään, että pääasiallinen viljasato ei tullut vielä 1600-luvullakaan pieniltä vakinaispelloilta vaan jatkuvasti raivattavilta kaskimailta (Ligi 1963), tuntuu luonnolliselta etsiä *-veren* alkuperäistä merkitystä juuri tältä suunnalta. Mutta sanastollisten paralleelien löytämiseksi on syytä vilkaista lähisukukieliä, sillä viron kielen mahdollisuudet näyttävät todella olevan vähissä.

Tuntuukin yllättävältä, että *-veren* alkuperää etsittäessä on toistaiseksi jätetty kokonaan huomiotta sukukielet. Ala-Laukaan suomalaisten *Kallivierikylännimet* (virolaisperäisesti murteittain *kallivere*, *kal̄vera*) ovat kuitenkin ilmeisiä lainoja Virosta (vrt. myös *Kallivere* Pohjois-Tartonmaalla), eikä niiden avulla voi todistaa oikeastaan mitään.

Kaskenpoltossa on yksi keskeisimpiä ja raskaimpia töitä ollut palavien puuntyvien viertäminen, jotta maanpinta peittyisi kauttaaltaan yhtäläisen lannoittavan tuhkapiteen alle (muistettakoon Eero Järnefeltin maalaus »Kaskenpolttajat«). Tässä merkityksessä tuntevat verbin *viertää* niin viro (*veeretama*) kuin karjala ja vepsä, joissa on useita samavartaloisia johdoksia (suom. *vierräntä* 'kaskenviertäminen, kaskeaminen', karjalan *vierrinmaa* 'kaskimaa', vepsän *verđin* 'viertokanki' ym.). Verbistä *viertää* saatu substantiivi *vierto* on monien yhdyssanojen komponenttina vielä Nykysuomen sanakirjassakin (*viertokanki*, *-kaski*, *-mies*, *-puu*, *-vanko*; NS VI: 489). Lönnrotin sanakirjassa on sanan *wierto* 'vältring, sluttning svedjebränning medelst kringvältning af brinnande stockar' ohella vielä muitakin johdoksia tai yhdyssanoja, jotka semanttisestikin liittyvät kaskiterminologian keskeiseen verbiin *viertää*: *wierräntä* 'vältring, rollning, svedjebränning medelst vältring af brinnande stockar', *wierros* 'till svedja afbränd mark; nedrasad brand l. jord', edelliseen verrattava *vierrosmaa*, *wierrinhanko* 'krok att vältra svedjebränder med, svedjekrok', *wierrinkoukku* id. ym.

Lueteltujen substantiivien joukossa ei vielä ole suoraa *veeren* vastinetta, mutta Lönnrotin sanakirjasta se kuitenkin löytyy ja suoraan meille tarpeellisuudessa merkityksessä 'kaskimaa': *kesäwierre* 'om sommaren bränt svedjeland' (Lönnrot II: 952). Kun erotamme siitä määreosan, jää jäljelle *vierre*, joka alkuaan ei ole mitään muuta kuin **ek*-deverbaali **vērdek* : **vērteγen*.

Vaikka Lönnrotin sanakirjassa on havaittu monessa tapauksessa myös tekijän omia luomuksia, ei tätä mahdollisuutta voi ottaa *vierre*-sanana osalta vakavasti lukuun, koska tässä on kysymyksessä hyvin laaja johdosryhmä (Hakulinen 1979: 188—). Vertauksen vuoksi todettakoon, että **ek*-johdosten ohella on muitakin alkuaan tekemistä ja teon tulosta osoittavia johdoksia, jotka ovat saaneet myös teon paikan merkityksen. Oivallinen paralleeli on tällöin *o*-johtaminen suomen *palo* verbistä *palaa*, joka tarkoittaa niin 'palamista' kuin myös 'palanutta tai poltettua metsää' ja tästä edelleen 'kaski-

PAUL ALVRE

maata, kaskipeltoa' (vrt. Lönnrotin sanakirjassa *palomaa* 'svedjeland'). Suomen *viere*-sanalla on myös neutraalimpia merkityksiä ('töyräs, rinne'; NS VI: 489), mutta viron *vere*-komponentin lähimmäksi vastineeksi sopii erinomaisesti juuri Lönnrotin sanakirjan 'bränt svedjeland'. Ei ole myöskään mitään äänteellisiä vaikeuksia mainittujen lekseemien rinnastamisessa, sillä suomen *ie:*tä vastaa virossa säännönmukaisesti *ee* (esim. *kieli* – *keel*), mutta pitkän vokaalin jäljessä on *rr* lyhentynyt *r*:ksi (Kettunen 1962: 110–). Siten suomen *viere* : *vierteen* -sanaa vastaa virossa *veere* : *veerde*.

On kiinnostavaa huomata, että varhaisimmat tiedot *veere*-sanasta ovat jo Henrik Lättiläisen kronikassa 1200-luvulta: *silvam, quae Vere* (harv. P. A.) *dicitur*. Oletettavasti on *Veren* täsmällisempi merkitys ollut kuitenkin 'kaskimaa', joka saattoi sijaita ainoastaan metsässä tai sen reunassa.

Viron *veere* on paikannimissä ollut alkuaan nominatiivissa, mutta myöhemmin pitkän *e*:n lyhennyttyä on *vere*-muoto yleistynyt koko deklinaatioon. On mahdollista, että vartalon alkuperäinen *rd*-ryhmä on säilynyt vielä etelävirolaisessa kielenkäytössä (illat. *Kodaveerde, Kaagveerde, Tähtveerde* jne.).

viere-sane Lönnrotin sanakirjassa osoittaa samalla, että kaskeaminen on Virossakin toimitettu viertämällä pääpiirtein samoin kuin Suomessa. Eiköhän sen puolesta puhu Iisakusta merkitty murretietokin: *peleiteiti agu, müeda mäv arkkivega viereitaiti edesi* = põletati hagu, mööda maad harkidega veeretati edasi 'poltettiin pölkyt, maata myöten vieritettiin edelleen'. Kaskeamisesta, erityisesti puiden viertämisestä ks. erikseen Manninen 1925: 6–, 1929: 20–. Setukaisten kansanlaulujen hämärtyneessä sanoituksessa on *veer(e)* viljapellon synonyymi. Mutta eikö siihenkin kätkeydy viittaus viertämiseen ja kaskipeltoon, esim. *Säält iks vell'o veere võt't', Veere iks tiä võt't', vilä sai, Säält sai iks tuo vell'o ilmarikas* 'Siitä veli »vierron» otti, Vierron hän otti, viljan sai, siitä veli tuli upporikkaaksi' (Hurt 1907: 419). Epiteetti *ilmarikas* 'upporikas' vahvistaa Ilmari Mannisen väitteen, että kaskenpoltto oli verrattomasti tuottoisampaa kuin varsinainen peltoviljelys, suorastaan talonpojan kultakaivos: »das Schwendfeld war dagegen eine Goldgrube; das Schwenden das schnellste Mittel viel Geld zu erhalten» (Manninen 1933: 13).

Analogista *vere*-paikannimien muodostumiselle on sekin, että *veer(e)* voi tarkoittaa paikkaakin, olla kylän synonyymi: *Külast küll näge kül'gmäne, Veerest rahvas viermäne* (Hurt 1907: 53) 'Kylästä kyllä näkee kylkimmäinen, »vierrosta» rahvas vierimmäinen'.

Determinanttia *veere* 'kaskimaa, kaskipelto' on usein luonnehdittu sen omistajan nimellä. Helposti tunnettavien henkilönnimisten määritteiden (*Annikvere, Adavere, Igavere, Imavere, Immukvere, Tiduvere, Tõivere, Tõnuve-*

Viron *vere*-loppuisten paikannimien ratkaisu – suomen kielessä

re ym.) ohella on monissa *vere*-loppuisissa paikannimissä henkilönnimi ilmeisesti appellatiivista lähtöä (enimmäkseen eläinten ja lintujen nimityksistä: *Kanavere*, *Kassivere*, *Kurevere*, *Sirguvere* ym.). **ste*-loppuisen attribuutin osalta on edellytettävä *veren* liittyneen henkilöä tarkoittavan *ne*-loppuisen määritesanan monikon genetiiviin, esim. *Illistvere*, *Elistvere*, *Pilistvere* ym. Paul Johansenin laskelman mukaan »Liber Census Daniae» tuntee 40 *vere*-loppuisesta paikannimestä 25 henkilönnimisen attribuutin sisältävää nimeä eli runsaasti yli puolet (62,5 %). Sekin osoittaa determinantilla osoitetun objektin tärkeyttä tuonaikaisen asukkaan elämässä. Vertauksen vuoksi lisättäkään, että henkilönnimi on *kaski*- ja *palo*-loppuisten paikannimien määreosana varsin tavallinen myös karjala-aunuksen ja lyydin kielialueella.

Kun varhemmissa tutkimuksissa voitiin ainoastaan olettaa, että *vere*-komponentti on peräisin kaskimaata tai kaskipeltoa merkinneestä substantiivista, niin suhde suom. *vierre* – vir. *veere* > *-vere* on sen nyt vakuuttavasti todistanut. Juuri Lönnrotin sanakirjan merkitys 'svedjeland' ('kaskimaa') jäi tähänastisissa käsittelyissä roikkumaan ilmaan. Sen mukana on tarkemmin todettavissa myös *vere*-komponentin varhaisempi äänneasua, joka samalla osoittaa kaikkien *veri*- ja *veeri*-loppuisten rekonstruktioiden paikkansapitämättömyyden. *vere*-nimien yhteyttä *veeretama*-käsitteen kanssa on kuitenkin intuitiivisesti monesti aiemmin oletettu (Libe 1932, Moora 1935), mutta yrittämättä sitä todistaa lingvistiksi.

Lopuksi todettakoon, että kehityskulku, jossa verbi *kasketa* (vir. *aletama*) tai sen johdos lyö paikannimeen oman leimansa, on tunnettu laajemmaltikin. Pääasiallisesti Itä-Suomessa tavattavat *taro*-aineeksiset toponyymit kuten myös Skandinaviassa esiintyvät *rud*-, *ryd*-, *röd*-loppuiset paikannimet (vrt. ruots. *röja*, *rödja* 'kasketa') ovat syntyneet juuri tätä kautta (Posti 1973: 272–).

LÄHTEET

- ALVRE, PAUL 1963: Kuidas on tekkinud *vere*-lõpulised kohanimed. – Keel ja Kirjandus 63 s. 219–224. Tallinn.
- 1965: Veelgi *vere*-lõpuliste kohanimedede käsitlemisest. – Keel ja Kirjandus 65 s. 351–356. Tallinn.
- 1986: Kohanimede *-vere* loodusobjekti tähistajana. – Eesti Loodus 86 s. 386–389. Tartu.
- ARISTE, PAUL 1963: Veelgi *vere*-lõpulistest kohanimedest. – Keel ja Kirjandus 63 s. 474–475. Tallinn.
- HAKULINEN, LAURI 1979: Suomen kielen rakenne ja kehitys. Neljäs, korjattu ja lisätty painos. Helsinki.

PAUL ALVRE

- HURT, JAKOB 1907: Setukeste laulud. Kolmas köide. Helsinki.
- ITKONEN, ERKKI 1975: Etymologisia lisiä. — Virittäjä 79 s. 168—178.
- JOHANSEN, PAUL 1933: Die Estlandliste der Liber Cencus Daniae, Kopenhagen-Reval.
- KETTUNEN, LAURI 1912: Lautgeschichtliche darstellung über den vokalismus des kodaferischen dialekts. Helsinki.
- 1913: Über die estnischen Ortsnamen auf *-vere*. Finnisch-ugrische Forschungen XIII. Anzeiger. S. 166—. Helsingfors-Leipzig.
- 1955: Etymologische Untersuchung über estnische Ortsnamen, Helsinki.
- 1962: Eestin kielen äännehistoria. Kolmas painos. Helsinki.
- LIBE, J. 1932: Eesti rahva ajalugu I. Tartu.
- LÖNNROT, ELIAS 1930: Suomalais-Ruotsalainen sanakirja I—II. Porvoo.
- MANNINEN, ILMARI 1925: Etnograafiline sõnastik. Tartu.
- 1929: Soome sugu rahvaste etnograafia. Tartu.
- 1933: Die Sachkultur Estlands. II Band. Tartu.
- MIKKOLA, J. J. 1901: Muutamista paikannimistä. — Virittäjä 5 s. 100—101.
- MOORA, H. 1935: Eesti ajalugu I. Esikajalugu ja muistne vabadusvõitlus. Tartu.
- NS = Nykysuomen sanakirja. Lyhentämätön kansanpainos. Porvoo—Helsinki 1966.
- PALL, VALDEK 1965: Märkmeid *vere*-lõpuliste kohanimedele käsitlemise kohta. — Keel ja Kirjandus 65 s. 291—297. Tallinn.
- PALL, VALDEK 1977: Põhja-Tartumaa kohanimed II. Tallinn.
- POSTI, LAURI 1973: Suomen *taro*-sanana alkuperästä. — Suomalais-ugrilaisen Seuran Toimituksia 150: 272—283. Helsinki.
- UOTILA, EEVA 1989: *Vero*-sanana merkitysten vaihteita. — Virittäjä 93 s. 360—369.
- VASSAR, ARTUR 1966: Millal ja kus tekkisid *vere*-kohanimed. — Keel ja Kirjandus 66 s. 344—350. Tartu.
- WESKE, MIHKEL 1877: Ueber die estnischen Ortsnamen auf *-vere* (im Deutschen auf *-fer*). Verh. GEG, Bd. 8, Heft 4, Dorpat.

Die Lösung der estnischen Ortsnamen auf *-vere* — im Finnischen

PAUL ALVRE

Über die Herkunft des heute als Topoformans auftretenden *-vere* (*Soomevere*, *Pandivere*) gibt es in der estnischen Sprache keine sicheren Angaben. Seit einigen Jahrhunderten sind sich viele Forscher darüber einig, daß *-vere* aus der zweiten Komponente des zusammengesetzten Namens hervorgegangen ist. Es wurden mehrere Wörter als appellative Entsprechungen genannt: estn. *pere* 'Familie', got. *fera*, althochd. *fiara* 'Gegend, Seite', fin. *verha*, *verho* 'Schirm, Schutzort, Wohnung', lat. *Fara* 'Landgut', fin. *vaara*, *vuori* 'Berg', estn. *veri* 'Blut; Sippe, Anverwandtschaft', fin. *vero* 'als Ersatz, für, anstatt', rus. *verv* 'Gemeinde' u.a. Heutzutage sind die Vermutungen *veer* : *veere* 'Rand, Kante;

Gegend' (M. Veske, L. Kettunen) und **vēri* : **vēren* '(Laub)wald' (P. Ariste) am annehmbarsten. Doch fehlt die Sicherheit, daß das Suffix *-vere* sich wirklich von ihnen ableiten läßt.

Der Verfasser kommt zu dem Ergebnis, daß nur die deverbale Form **vērdēk* (vgl. fin. *viertää* 'rollen, wälzen; schwenken' eine akzeptierbare Etymologie darstellen kann. Das finnische Wort *vierre* hat in E. Lönnrots Wörterbuch die Bedeutung 'Schwende' (*kesävierre* 'om sommarn bränt svedjeland'). Relativ zahlreich kommen bei den estnischen *-vere*-Namen Anfangskomponenten mit Personennamen vor (*Annikvere*, *Tõnuvere*, *Illistvere* u. a.). Die Verbreitung der *-vere*-Ortsnamen steht mit der Ausbrei-

Viron *vere*-loppuisten paikannimien ratkaisu — suomen kielessä

tung des Ackerbaus im Zusammenhang. Es ist bedeutsam, daß die auf (*-*vērðek* > -*vērre* > -*vēre* >) -*vere* endenden Ortsnamen eine Typenentsprechung auf dem Gebiet Finnlands (vgl. die Namen auf

-*taro*) und im skandinavischen Raum (vgl. die auf -*rud*, -*ryd*, -*röd* ausgehenden Namen) haben. Überall handelt es sich um Namen alter Schwenderodungen.